

Jord- och skogsbruksutskottets betänkande nr 16 om regeringens proposition till lag om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket samt om ändring av landsbygdsnäringslagen och vissa andra lagar

Riksdagen remitterade den 8 september 1994 regeringens proposition nr 164 till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet avgett utlåtande i saken till jord- och skogsbruksutskottet. Utlåtandet (GrUU 12) ingår som bilaga till detta betänkande.

Utskottet har hört yngre regeringssekreteraren Katriina Pessa, lantbruksrådet Esko Juvenen, lantbruksrådet Heimo Hanhilahti, lantbruksrådet Carl-Gustav Mikander, internationelle medarbetaren Juha Kärkkäinen, äldre regeringssekreteraren Esko Laurila, överinspektören Hannu Kukkonen, överinspektören Hilikka Hakatie, tf. överinspektören Olli-Pekka Peltomäki, föredraganden Pekka Sandholm, specialplaneraren Seija Ahonen och planeraren Tapani Sirviö vid jord- och skogsbruksministeriet, konsultative tjänstemannen Paavo Pirttimäki och lagstiftningsdirektören Pertti Laitinen vid inrikesministeriet, överinspektören Terttu Melvasalo vid miljöministeriet, äldre budgetsekreteraren Elina Selinheimo vid finansministeriet, lagstiftningsrådet Niilo Jääskinen vid justitieministeriet, tf. regeringsrådet Elise Pekkala vid handels- och industriministeriet, specialforskaren Seppo Rekolainen vid vatten- och miljöstyrelsen, landskapsagronomen Henry Lindström vid Ålands landskapsstyrelse, distriktschefen Sirkka Laakia vid Åbo landsbygdsnäringsdistrikt, distriktschefen Sakari Ängeslevä vid Sydösterbottens landsbygdsnäringsdistrikt, biträdande distriktschefen Vilho Takamäki vid Nylands landsbygdsnäringsdistrikt, direktören Ritva Huttunen vid Statens spannmålsförråd, sektionschefen Olavi Lindstedt, sektionschefen Timo Mikkilä, sektionschefen Johannes Ijas, utsädesombudet Juha Ruippo och finansombudet Antti Huhtamäki vid Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, ordföranden Ola Rosendahl och sekreteraren Tage Ginström vid Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund, direktören Jorma Kumpulainen vid Lantbrukets forskningscentral, vice verkställan-

de direktören Matti Hannula, direktören Antero Leino och utrikeshandelschefen Lea Lastikka vid Livsmedelsindustriförbundet, ombudsmannen Jouni Filppa vid Paliskuntain yhdistys, I vice ordföranden Helvi Nuorgam-Poutasuo vid Delegationen för sameärenden, generalsekreteraren Leena Simonen vid Finlands konsumentförbund, ombudsmannen Jarmo Sipilä vid Finlands fjäderfäförbund, ombudsmannen Pekka Terhemaa vid Förbundet för ekologisk odling, utbildningschefen Tuomas Perheentupa och konsulenten för ekologisk odling Kirsti Salo vid Suomen 4H-liitto, chefen för utveckling av ekologisk produktion Kaarlo Kinnunen samtidigt som representant för Landsbygdscentralernas Förbund och Svenska lantbrukssällskapens förbund, ordföranden Marja-Liisa Ylitälo och ledamoten Risto Salminen vid Svinhushållningsklubbarnas arbetsutskott, bankdirektören Raimo Tammilehto vid Andelsbankernas Centralbank, juristen Vesa Silaskivi vid Valio Oy, verkställande direktören Seppo Paatelainen vid Lihapolar Oy, direktören för Maatalouskesko Kimmo Vilppula vid Kesko Ab, verkställande direktören Jussi Kotipeltö vid Finska Foder Ab, verkställande direktören Juhani Kuusisto vid Sucros Oy, kommunikationsdirektören Esko Lindstedt vid Cultor Ab, vice verkställande direktören Matti Suokas vid Finska Socker Ab, direktören Anssi Aapola vid Raisio Koncernen, marknadsdirektören Pentti Karri vid Mildola Oy, upphandlingschefen vid Lounais-Suomen Osuusteurastamo Juha Ruohola och verkställande direktören för Broilertalo Oy Matti Perkonoja samtidigt som representant för LSO-koncernen och produktionschefen Teuvo Polari vid Oy Alko Ab:s industrianläggning i Koskenkorva.

Regeringens proposition

Med anledning av Finlands eventuella anslutning till Europeiska unionen (EU) föreslår reger-

ingen en lag om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket. Med stöd av denna lag kan strukturella stöd för jord- och skogsbruket med finansiellt bidrag från Europeiska gemenskapen (EG) införas och disponeras. Merparten av de föreslagna stöden har redan införts i någon form i Finland. Efter anslutningen skall de ersättas med stöd som delfinansieras av gemenskapen. En del av stödmekanismerna är helt nya. På grund av EG-systemet föreslås också lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond bli ändrad så att en del av det finansiella bidraget från gemenskapen kan styras via utvecklingsfonden. Vidare föreslås landsbygdsnäringslagen (1295/90), renhushållningslagen (161/90) och naturnäringslagen (610/84) bli ändrade. De skall därefter bara gälla stöd som beviljas uteslutande av nationella medel. Dessutom föreslås lagen om vissa räntestödslån av kreditanstalters medel (1015/77) bli ändrad så att trädgårdsbranschen med stöd av den kan anpassas i behövlig grad.

Propositionen har samband med att Finland måste anpassa sig till EG:s gemensamma jordbrukspolitik. Vad gäller de strukturella stöden för jordbruket skall EG-lagstiftningen, som till största delen består av förordningar, tillämpas i Finland antingen direkt vid anslutningen eller på grund av att EG-lagstiftningen måste följas för att gemenskapen skall betala ut finansiellt bidrag. I de föreslagna lagarna beaktas också de temporära åtgärder som Finland enligt fördraget om anslutning till Europeiska unionen, nedan anslutningsfördraget, kan vidta med nationella medel under en övergångsperiod.

Trots att EG-bestämmelserna om strukturella stöd är mycket detaljerade kräver de dock nationella bestämmelser om behöriga myndigheter och vissa lagstiftningsdetaljer. Vidare har medlemsstaterna vanligen fått ställa ytterligare nationella villkor för stöd. Om villkoren för stöd stadgas dock huvudsakligen redan i gemenskapslagstiftningen och därför kräver de inte längre någon reglering på lagnivå hos oss. Regeringen föreslår därför att statsrådet och i vissa fall jord- och skogsbruksministeriet skall bemyndigas att meddela behövliga närmare bestämmelser om implementeringen av EG-rättsakter.

Propositionen hänger samman med regeringens proposition om godkännande av vissa bestämmelser i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen (RP 135) som är under behandling i riksdagen och som även jord- och skogsbruksutskottet kommer att avge utlåtande om.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft samtidigt med fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen. Om tidpunkten för ikraftträdandet stadgas genom förordning.

Utskottets ställningstaganden

1 Allmänt

1.1 *Utgångspunkter för anpassningen till ett EU-medlemskap*

EG:s gemensamma jordbrukspolitik har som mål att höja produktiviteten inom jordbruket, tillförsäkra jordbrukarbefolkningen en skälig levnadsstandard, stabilisera marknaden, trygga livsmedelsförsörjningen och garantera att konsumentpriserna håller sig på en skälig nivå. De centrala mekanismerna för att dessa mål skall nås är den gemensamma inre marknaden, preferens för gemenskapsprodukter i förhållande till tredje länder och gemensam finansiering. På den inre marknaden har varor fri rörlighet och handelshindren mellan medlemsstaterna har avskaffats. Medlemsstaternas nationella stödåtgärder får inte stå i strid med den gemensamma jordbrukspolitiken eller gemensamma konkurrensregler. För detta ändamål har gemenskapen inrättat gemensamma marknadsmekanismer för olika jordbruksprodukter.

Utom att gemenskapen går in för att vidga marknaden och främja konkurrensen avser den att utjämna regionala skillnader mellan medlemsstaterna och att främja deras ekonomiska och sociala samhörighet. Målet är att minska skillnaderna mellan olika regioner och att utveckla mindre gynnsamma områden. De strukturpolitiska stöden till jordbruket utgör ett led i EG:s regionalpolitik. I motsats till gemenskapens marknadsmekanismer är de strukturpolitiska stöden till stor del frivilliga och medger en hel del strukturpolitiskt nationellt svängrum.

Om Finland går med i unionen får vår livsmedelshushållning, som omfattar inte bara jordbruket och livsmedelsindustrin utan också den del av industrin som framställer produktionsinsatser för jordbruket, lov att konkurrera med livsmedelsproduktionen i de övriga medlemsstaterna. Naturförhållandena hos oss gör att vi har sämre villkor för att bedriva jordbruk än de nuvarande EU-länderna. Växtperioden hos oss är kortare och värmesumman mindre. I södra Finland är

växtperioden omkring 170 dagar lång och i de norra delarna av landet omkring 130 dagar. Betessäsongen varar högst 120 dagar. Den effektiva värmesumman under växtperioden ligger vanligtvis mellan 800 och 1 300 °C. Spannmålsskörden hos oss är bara omkring hälften av skörden i Mellaneuropa. Å andra sidan har naturförhållandena och ett målmedvetet arbete bidragit till att vår livsmedelshushållning kan peka inte minst på okontaminerade, rena och aromrika livsmedel som sin starka sida.

Det finländska gårdsbrukets struktur är en faktor som försämrar vårt jordbruks konkurrenskraft på den gemensamma marknaden. Våra gårdsbruk är små jämfört med gårdsbruket i Centraleuropa. De gårdar som aktivt bedriver jordbruk har i genomsnitt 18 hektar åkermark. Orsaken till detta ligger i vår historia och dessutom inverkar en del andra orsaker som tas fram i regeringens proposition. Torparbefrielsen i början av seklet ökade antalet små gårdar. Efter andra världskriget bildades omkring 140 000 nya gårdar för de evakuerade från områden som överlätits till Sovjetunionen och för frontmän. Den splittrade åkerarealen och markens topografi har gjort att det i stora delar av landet inte ens går att ha likadana öppna åkermarker som på de låglänta markerna i vissa av de nuvarande EU-staterna.

Trots att vikten av en strukturell utveckling av livsmedelshushållningen på senare år framhållits i många sammanhang har utvecklingen inte varit ens närpå tillräckligt genomgripande med tanke på jordbrukets konkurrenskraft. Våra gårdar är i genomsnitt alltjämt små trots att de fortgående har minskat i antal och gårdsstorleken har ökat. Detta beror till en del på det faktum som även regeringen framhåller i sin proposition att jordbrukspolitiken har tillgodosett många andra mål än bara dem som hänför sig till jordbruk. Så har t.ex. regionala inkomstskillnader mellan olika delar av landet kunnat jämnas ut. Följden av allt detta har dock varit att vi har varit tvungna att pruta på målen för produktivitet och strukturutveckling inom lantbruket.

Omstruktureringen av jordbruket påverkas inte bara av strukturpolitiska åtgärder utan också av inkomst- och produktionspolitiken. Under de senaste årtiondena har framför allt utvecklingen i producentpriserna på jordbruksprodukter och problemen med överproduktionen bromsat upp en strukturutveckling. Överproduktionen är först och främst en konsekvens av att produktionsmetoderna har utvecklats. Men den

har delvis också påskyndats av de lantbruksinkomstsystem och andra stödmekanismer som utarbetats för att garantera jordbruksproducenterna en skälig inkomst. De mekanismer för produktionsstyrning som införts för att begränsa överproduktionen har inte minst inom husdjurskötsel bromsat upp eller blivit ett hinder för en utvidgning av företagen, rent av till den grad att anläggningarna inte effektivt har kunnat utnyttja sin befintliga produktionskapacitet.

Vidare har överproduktionen gett upphov till kostnader som minskat både jordbruksföretagarnas och jordbrukspolitikens möjligheter att satsa på en omstrukturering. Ju mer kostnadsnivån inom jordbruket och priset på åkermark har stigit, desto djupare skuldsatta har gårdarna blivit på grund av sina investeringar i en omstrukturering. Utskottet uppmärksammar särskilt att lägenheterna med den mest konkurrenskraftiga produktionskapaciteten i dag ofta är de mest skuldyngda. Speciellt skuldyngda är unga jordbrukare som nyligen förvärvat sin gård.

Regeringen framhåller i sin proposition att bearbetningen och marknadsföringen av jordbruksprodukter under de senaste årtiondena har koncentrerats i händerna på några få storföretag. De har en betydande landsomspännande organisation, men de har varit verksamma i en högst sluten miljö där det inte förekommit internationell konkurrens, vilket i sin tur har inverkat på deras produktionsstruktur och effektivitet. Under inverkan av köparorganisationerna för jordbruksprodukter har företagen koncentrerat sig på primärproduktion i stället för bearbetning eller marknadsföring av sina produkter. I linje med propositionen framhåller utskottet vidare att koncentrereringen och massproduktionen har lett till ny efterfrågan både på specialprodukter som tillverkats på en viss ort eller inom ett visst område och på företagsamhet. Arbetet med att främja bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter och andra primärprodukter spelar en allt större roll.

Regeringen framhåller skogsbrukets betydelse för gårdarnas inkomstbildning. På annat håll i Europa inverkar skogen inte på jordbruksföretagarnas inkomstbildning, medan det i Finland är ovanligt med en gård som inte har någon skogsmark alls. Utskottet anser precis som regeringen att det är viktigt att diversifiera gårdarna och ta fram en organisk modell hur gårdens åkrar, husdjur och skogsmarker kan användas så att de stödjer varandra.

1.2 *Ändringar och stödåtgärder som föranleds av ett EU-medlemskap*

Om Finland blir medlem i EU träder EG:s gemensamma jordbrukspolitik i stället för vår nationella jordbrukspolitik. Genom medlemskapet öppnas marknaden, producentpriser och produktionsvärden halveras och konkurrensen skärps. T.ex. i Danmark ligger producentpriserna för närvarande i genomsnitt 40 procent under våra producentpriser. Också priserna på produktionsinsatser kommer att sjunka bl.a. vad gäller foder och handelsgödsel, men något fördröjda. Å andra sidan omfattas Finland av EG:s struktur- och inkomstpolitiska stödprogram och dessutom får nationellt stöd betalas till jordbrukarna enligt anslutningsfördraget. Produktionsvolymerna i anslutningsfördraget svarar i huvudsak mot den rådande produktionsnivån i landet.

Regeringen framhåller att gemenskapens jordbrukspolitik har utformats för högproduktiva jordbruksregioner. I takt med att gemenskapen har utvidgats har den dock infört stödprogram för jordbruket inom sämre gynnade regioner (LFA) för att jordbruk skall kunna bedrivas inom lågproduktiva regioner och regionerna därigenom hållas bosatta. På denna punkt framhålls i propositionen att odlingsförhållandena i Finland gör att vi måste räknas till de regioner där jordbruket i stora delar av landet upphör nästan helt om vi inte får LFA-stöd. Enligt förhandlingarna med EU omfattas 85 procent av den brukade jordbruksarealen i Finland av LFA-stödprogrammet.

Av propositionen framgår att inte bara LFA-stöd utan också EG:s ordning för miljöstöd hade en mycket central ställning vid förhandlingarna, eftersom de avsåg att underlätta finländska jordbruksföretags anpassning till prisnivån inom gemenskapens marknadsmekanism. Regeringen anser att LFA-stödet och miljöstödet tillsammans med nationella stöd under en övergångsperiod och vissa långvarigare stöd ser till att jordbrukarnas inkomster i början av medlemskapet inte sjunker till den grad att det finns risk för att gårdsbruket kommer att upphöra.

Förslaget till lag om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket gäller de strukturpolitiska stöd för gårdsbruket, livsmedelsindustrin och landsbygden som gemenskapen finansiellt bidrar till. Till stöd av detta slag räknas utom ovan nämnda LFA-stöd och miljöstöd, som inverkar väsentligt på jordbruksföretagarnas inkomstbildning, också de egentliga struk-

turpolitiska stöden för gårdsbruket, såsom investeringsstöd för gårdsbruksföretag, startstöd och investeringsstöd för unga odlare, vissa stöd i anknytning till förbättring av gårdsbrukets verksamhetsbetingelser, startbidrag för samarbete mellan producenter, yrkesutbildningsstöd och stöd för skogsodling och skogsförbättring. Ett block för sig utgör stöd för bearbetning och marknadsföring av jord- och skogsbruksprodukter. Till detta block anknyter också stöd till jordbruksföretagare och makar för nedläggning av jordbruket. Ett lagförslag om detta ingår i regeringens proposition med förslag till lag om avträdelsestöd för lantbruksföretagare samt vissa andra lagar som har samband med den (RP 162), som är under behandling i riksdagen. Vidare har Finland möjlighet att få tillgång till EG:s inkomststöd inom de gemensamma marknadsmekanismerna, bl.a. CAP-stöd. Förslag till implementering av dessa stöd ingår i regeringens proposition med förslag till lag om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik (RP 149), som är under behandling i riksdagen.

Utom att vidta dessa åtgärder som kan hänföras till den gemensamma jordbrukspolitiken kan medlemsstaterna inom gränserna för EG-lagstiftningen också verkställa strukturpolitiska åtgärder inom gårdsbruket enbart med nationella medel. Regeringen föreslår att det stadgas om denna typ av stöd i gällande finländska lagar om utveckling av gårdsbrukets struktur. Lagarna skall dock harmoniseras med gemenskapslagstiftningen. I detta sammanhang föreslår regeringen stöd för utbyggnadsinvesteringar i svinhushållning, äggproduktion och fjäderfåhushållning, mekanismer för sänkning av räntorna på gårdsbrukslån och stabilisering av lån för trädgårdshushållning. Om andra nationella stödåtgärder i anslutningsfördraget föreslås bli stadgat genom lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdshushållningen, som också den är under behandling i riksdagen (RP 148). Genom den föreslagna lagen kunde jordbruket och trädgårdshushållningen beviljas stöd under en övergångsperiod, nordligt stöd och s.k. nationellt specialstöd.

1.3 *Produktionsstöd*

Såsom framgår av det ovan anförda kommer skillnader som beror på naturförhållandena att kompenseras bland annat genom LFA-stöd. Stödet kommer att betalas som ett direkt inkomst-

stöd per husdjursenhet eller hektar brukad åkermark eller båda två. Utskottet uppmärksammar dock att LFA-stöd enligt det ursprungliga syftet inte kan betalas i hela landet, utan att stödet bara omfattar 85 procent av den brukade jordbruksmarken. Det är främst spannmålsodlingsområdena i södra Finland som faller utanför stödet. Ändå är spannmålsskörden inom EU allmänt omkring två gånger större än i Finland. För de områden som faller utanför LFA-stödet kommer miljöstödet för jordbruket att utgöra den viktigaste biten för att garantera att jordbrukarna behåller en skälig inkomstnivå. Medlemsstaterna har gjort upp miljöprogram som är viktiga med tanke på genomförandet av miljöstödsprogrammet. Också miljöstödet betalas enligt hektar eller husdjursenhet.

Såsom konstaterats ovan under avsnitt 1.2 kunde Finland utöver ovan redovisade stöd enligt anslutningsfördraget också få nordligt stöd, som betalas inom jordbruksområden norr om 62:a breddgraden och vissa angränsande områden som ligger söderom denna breddgrad. Detta stöd är ett långvarigt stöd. Enligt vad utskottet har erfarit kommer en övergång till EU-pris att sänka inkomstnivån på mjölgårdarna i norra Finland och Lappland allra mest. De som producerar till jordbruk hänförliga primärprodukter och trädgårdsprodukter omfattade av den gemensamma jordbrukspolitiken kunde beviljas ett årligen minskande stöd under en övergångsperiod, förutsatt att skillnaden mellan det stöd som beviljades före anslutningen och det stöd som beviljas enligt den gemensamma jordbrukspolitiken är betydande (över 10 procent). Enligt bestämmelserna är meningen att bevilja bland annat stöd för produktion av vissa typer av foderfrö, stöd enligt areal och husdjursbesättning, stöd till unga jordbrukare, stöd till trädgårdsodling och stöd till produktion av specialväxter. För att åtgärda återstående allvarliga svårigheter har Finland dessutom rätt att ta till s.k. nationellt specialstöd som skall främja en anpassning till den gemensamma jordbrukspolitiken. Detta stöd kan användas till husdjursskötsel och odling av specialväxter i södra Finland. Det stadgas om dessa stödformer i regeringens proposition nr 148.

Produktionsstöden omfattar vidare olika CAP-reformstöd. Hit hör t.ex. ersättning för sänkta spannmålspriser (s.k. direkt stöd) och hektarstöd för oljväxter och proteinväxter. Vidare finns det arvoden för dikor och produktionspremier för kött av ungtjur, som på grund-

val av miljövänliga produktionsmetoder kan kompletteras med stöd för storskalig produktion. Dessa CAP-stöd räknas inte till EG:s strukturpolitiska stöd.

1.4 Strukturpolitiska stöd

EG verkställer sin strukturpolitik genom sina strukturfonder. För fonderna har uppställts fem centrala mål som skall genomföras med de medel som fonderna beviljar. Ett av de huvudsakliga målen är att främja utvecklingen i jordbruksbygder. Detta mål är i sin tur indelat i två underavdelningar, att påskynda omstruktureringen av jordbruket (5 a) och att underlätta utvecklingen och strukturanpassningen i jordbruksbygder (5 b). De egentliga strukturpolitiska stöden för jordbruket (5 a) är inriktade på utveckling inom EG och betalas bland annat till stöd för en höjning av konkurrenskraften.

Det centrala stödet med tanke på mål (5 a) att omstrukturera jordbruket är gemenskapens program för investeringsstöd som är obligatoriskt i medlemsstaterna. Det stadgas om investeringsstöd i 5 § i den föreslagna lagen om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket. Stödet gäller i praktiken huvudsakligen omstruktureringar inom husdjursskötsel, eftersom bland annat markförvärv har lämnats utanför. Ett annat viktigt strukturpolitiskt stöd är investeringsstödet för unga odlare (6 §) i den föreslagna lagen för etablering av ett jordbruksföretag. Detta stöd kompletteras av EG:s avträdelsemekanism (RP 162). Miljöstödet enligt mål 5 a kan användas för att höja jordbrukarnas inkomstnivå och tillåter dessutom effektivare ingrepp med anledning av den belastning som jordbruket innebär för miljön.

Bland nya strukturpolitiska åtgärder enligt mål 5 a föreslås stöd för gemensamma investeringar, bokföringsbidrag, startbidrag för samanslutningar, stöd för grundande av producentorganisationer och stöd för marknadsföring och förädling av jord- och skogsbruksprodukter.

Med stöd av vad utskottet erfarit gör det den generella iakttagelsen om EG:s strukturpolitiska stöd att nivån är väsentligt högre än den rådande nivån i Finland just nu. Detta gäller speciellt unga jordbrukare. Merparten av EG:s strukturpolitiska åtgärder kan dessutom mycket lätt implementeras utan ändringar i Finland. Utskottet påpekar att Finland enligt anslutningsfördraget på vissa punkter får avvika från gemenskapslag-

stiftningen under en bestämd tid. Så får utbyggnadsinvesteringar inom svin- och hönshushållning, som inte är tillåtna inom gemenskapen, stödjas med nationella medel ända till utgången av 1999, förutsatt att den totala produktionen inte ökar. Vidare får Finland enligt anslutningsfördraget fortsätta med sitt skuldsaneringsprogram med nationella medel ända till utgången av 2001.

Utskottet framhåller att EG-lagstiftningen i sig medger betydande strukturella förbättringar i vårt jordbruk. Om producentpriserna sjunker betydligt och de delvis kompenseras med direkt inkomststöd kan det dock ha en bromsande effekt både på intresset för avträdelse och en omstrukturering av verksamheten, åtminstone på kort sikt. Inte minst inom husdjursskötseln kan en omstrukturering åstadkommas bara om det finns ett mycket stort intresse för avträdelse. Oberoende av att det kan krävas stora investeringar i samband med avträdelsen måste jordbruksföretagens solvens säkerställas. I många fall kan strukturen saneras betydligt bättre genom diversifiering av företagsamheten och effektivare utnyttjande av skogsbruket än enbart genom en höjning av produktionen.

2 *Behovet av en omstrukturering av vissa branscher*

2.1 *Mjölkhushållningen*

Av propositionen framgår att antalet mjölkgårdar har minskat från 85 000 till 33 000 under 1980—1994. Trots att gårdarna har minskat så pass mycket har antalet kor per gård i medeltal bara stigit från 10 till 12. Under samma tid har antalet stora besättningar av mjölkkor rent av minskat. Detta beror delvis på att den totala produktionen har minskat och på att kornas medelmjölkvastning har stigit. På en del gårdar som bedriver produktion finns det alltså utnyttjade platser för mjölkkor.

För att understryka hur viktig en omstrukturering är påpekar utskottet att en utredning som det inhämtat visar att målet vid vårt eventuella inträde i EU bör vara anläggningar med minst dubbelt så stor besättning kor som för närvarande för att produktionen skall vara konkurrenskraftig. Regeringen uppskattar att mjölkproduktionen under en övergångsperiod mellan 1995 och 1999 kunde utvidgas med ca 4 500 liter

mjölk, om 6 500 mjölkgårdar lägger ned produktionen. Nedläggningen kunde huvudsakligen ske genom förtidspensionering.

Den mejerikvot som Finland kommit överens om i medlemskapsförhandlingarna ligger under den nuvarande nivån och de sammantagna produktionskvoterna hos oss. I praktiken betyder detta att de nuvarande lägenhetsbestämda produktionskvoterna måste anpassas med hjälp av nationella åtgärder. Som alternativ har föreslagits bland annat reducerade kvoter och frivilliga avtal. Också i detta sammanhang understryker utskottet att anpassningen bör ske så att den i största möjliga utsträckning säkerställer den påbörjade omstruktureringen inom mjölkproduktionen. Samtidigt understryker utskottet att tilläggskvoten på 200 miljoner kilogram (mjölkbonusavtal) i anslutningsfördraget bör utnyttjas så effektivt som möjligt.

Enligt vad utskottet har erfarit är det nödvändigt att mjölkproducenterna även i fortsättningen kan överlåta mjölkkvoter genom inbördes avtal. Målet bör över lag vara att kunna garantera rörliga produktionskvoter och ett flexibelt kvot-system.

Vad gäller omstruktureringen har det påpekats på experthåll att EG:s stöd enligt husdjursenhet är ett särskilt problem i och med att de kapitaliserar sig i priset på mjölkkvoter. Vidare anses stödmekanismen gynna lågproduktiva anläggningar och missgynna dem som är högproduktiva.

2.2 *Produktionen av nötkött*

I Finland hade 1992 knappt 11 900 gårdar gått in för annan nötkreatursskötsel än produktion av mjölkboskap som sin huvudsakliga produktionslinje. Största delen av dem födde upp köttboskap. År 1993 var den totala produktionen ungefär 106 miljoner kilogram. Såväl i Sverige som inom EU är produktionen av nötkött i hög grad en biprodukt av mjölkboskapsskötseln.

Enligt vad utskottet erfarit gör de i Finlands anslutningsfördrag avtalade kvoterna för tjur- och dikopremier det möjligt att bibehålla oxköttproduktionen i sin nuvarande omfattning och en aning öka produktionen av dikor. I samband med anslutningsfördraget avtalades det dessutom att antalet till dikopremier berättigade djur kan omprövas, om produktionsmängderna inom andra baszoner sjunker oproportionerligt mycket med anledning av medlemskapet. I prak-

tiken kunde detta komma i fråga till exempel när spannmåls- eller mjölkproduktionen går ned betydligt.

2.3 Produktionen av svinkött

Bland anläggningar för gödsvin dominerar svingårdar med färre än 20 gödsvin. Det finns mer än 3 500 gårdar av detta slag i Finland. Hos oss har svingårdarna i genomsnitt ca 130 svin jämfört med i genomsnitt inemot 300 svin i Danmark. Bland anläggningar för grisproduktion dominerar svingårdar med 20–40 sugor. Det är framför allt systemet med tillstånd för husdjur som har bromsat upp en omstrukturering hos oss. Svinplatserna har länge varit tillståndsbelagda och det har egentligen inte gått att höja produktionsrättigheterna. Det framgår av en utredning som utskottet fått att EU:s inre marknad kräver att svinköttproduktionen i Finland lägger sig kring dansk nivå för att svinhushållningen skall klara sig i den öppna konkurrensen. I propositionen anges investeringar i utbyggnad av svinhushållningen på vissa villkor kommer att subventioneras med stöd av landsbygdsnäringslagen ända till utgången av 1999. Utskottet uppmärksammar dock särskilt att anslutningsfördraget förhindrar en ökning av den totala volymen inom husdjurskötseln. Regeringen anser att den snedvridna strukturen kan rättas till förutsatt att omkring hälften av svingårdarna lägger ned produktionen under en övergångsperiod.

Utskottet påpekar att svingårdarnas inkomstbildning vid ett eventuellt medlemskap kommer att vara starkt beroende av nationella stödåtgärder. Trots att medlemskapet ger stora kostnadsbesparingar minskar inkomsterna av producentpriser markant.

2.4 Höns- och fjäderfähuskållningen

Enligt 1990 års jordbruksräkning fanns det i Finland omkring 3 000 gårdar med fler än 200 hönor och dessutom inemot 12 000 gårdar med färre än 300 hönor. Den senare gruppen omfattar huvudsakligen hönsgårdar som producerar för husbehov, dvs. där familjen själv eller grannarna konsumerar det som produceras. Hönsgårdar med över 300 hönor marknadsför sina produkter antingen till packerier eller detaljhandeln. Den största gruppen i denna kategori utgörs av hönsgårdar med 1 000–5 000 hönor. Produktionen på dem utgör ca 64 procent av den totala produktionen. Överproduktionen utgör för närva-

rande omkring 25 procent av den totala produktionen.

I Finland producerades 1993 inemot 35 miljoner kilogram fjäderfäkött. I och med att produktionen är tillståndspliktig har det uppstått en anläggningsstruktur som inte är konkurrenskraftig om vi blir medlemmar i EU. I genomsnitt är uppfödningens anläggningarna i våra konkurrentländer tre gånger så stora som hos oss.

Utskottet har fått en utredning där det framhålls att behovet av en omstrukturering av produktionen accentueras desto mer ju mer avkastningen per djur minskar när vi blir medlemmar.

Äggproduktionen och fjäderfähuskållningen är vid sidan av svinhushållningen produktionsgrenar där de övergångsarrangemang som anslutningsfördraget medger kommer att verkställas med stöd av landsbygdsnäringslagen genom subventioner till investeringar i utvidgningar ända till utgången av 1999.

2.5 Fårkötsproduktionen

Det finns cirka 6 200 fårkötsellägenheter i Finland. De har i medeltal tio tackor. År 1993 producerades det ungefär 1,3 miljoner kilogram fårkött. Inom EU har fårkötsproduktionen inriktats speciellt på ogynnsamma produktionsområden.

Enligt vad utskottet erfarit gör den i Finlands anslutningsfördrag avtalade kvoten för tackpremier — trots att det ursprungliga förhandlingsmålet inte uppnåddes — det möjligt att bygga ut fårkötsproduktionen i Finland. En bidragande faktor är att en lägenhet måste ha minst tio tackor för att tackpremie skall betalas ut inom EU. Hos oss är 65 procent av fårjordarna mindre än så. Möjligheten att utöka produktionen underlättar den ytterst behövliga strukturutvecklingen för fårkötsellägenheternas del.

2.6 Spannmålsproduktionen

Spannmålsproduktionen spelar en central roll i vår lantbruksproduktion. Under de senaste åren har omkring hälften av den brukade åkerarealen upptagits av spannmålsodling. År 1992 var spannmålsodling den huvudsakliga produktionsgrenen för omkring 17 000 företag. Ungefär 2/3 av företagen var mindre än 20 hektar.

Utskottet framhåller att antalet växtodlingslägenheter sedan 1980-talet har minskat klart mindre än antalet husdjursgårdar, vilket till en del beror på att många lägenheter har gått från hus-

djursfri produktion till deltidjordbruk, inte minst på 1980-talet, då andra näringar hade betydligt bättre förutsättningar att ta emot jordbrukare som delvis avstod från jordbruk.

Utskottet konstaterar att den geografiska tyngdpunkten i spannmålsodlingen hos oss befinner sig inom ett område där produktionen inte omfattas av LFA-stöd som skall kompensera skillnaderna i naturförhållandena. Det har dock redan påpekats att spannmålsskörden inom EU i allmänhet är omkring två gånger så stor som i Finland. Ett eventuellt medlemskap ger inte heller lika stora besparingar i kostnaderna för spannmålsodling som i kostnaderna för husdjurskötsel. Av propositionen framgår att miljöstödet för jordbruket redan i samband med medlemskapsförhandlingarna lyftes fram som en central stödform som skall underlätta finländska gårdars anpassning till den prisnivå som gemenskapens marknadsordning för med sig. Enligt vad utskottet har erfarit kommer miljöstödet att betalas till ett högre belopp i södra Finland, där odlingen är intensiv. För att jordbrukarna skall få miljöstödet måste de förbinda sig vid gårdsbestämda miljöprogram som begränsar odlingens effektivitet och odlingsmetoderna. Utskottet uppmärksammar därför att konsekvenserna av stödet för inkomstbildningen kommer att vara beroende av de begränsningar som programmen ställer för produktionen.

2.7 Trädgårdshushållningen

Trädgårdshushållningen har en betydande sysselsättningsfrämjande effekt och är näringen framom andra inom glesbygdsområden. Den spelar en speciellt stor roll på Åland. Det finns omkring 10 000 trädgårdsföretag i Finland. Värde av produktionen är 2,1 miljarder mark och och värdet av hela trädgårdsproduktionen, gröntproduktionen medräknad, uppgår till omkring 5 miljarder mark. Trädgårdsproduktionen är en synnerligen arbetskraftsintensiv näring med en sysselsättande effekt på sammanlagt 40 000 årsverken, varav odlingen utgör omkring hälften. Trädgårdsproduktionen kan indelas i växthusproduktion, frilandsodling av grönsaker och bär- och fruktodling.

Enligt en utredning som utskottet har inhämtat är de största anpassningsproblemen för trädgårdshushållningen vid Finlands anslutning till gemenskapen att vi i jämförelse med EU-länderna har en högre prisnivå och en kortare växtperiod, att vår produktionsstruktur är en annan, att

närigen är kapitalintensiv och att det skiljer sig i marknadsmekanismer. Det lyckades inte att utverka en övergångsperiod på tio år i importskyddet i samband med medlemskapsförhandlingarna och därför anser utskottet att de stödmekanismer som avtalats i anslutningsfördraget bör tillämpas på trädgårdshushållningen för att råda bot på dessa problem och garantera den finländska trädgårdshushållningens konkurrenskraft. Enligt en sakkunnigutredning är de stöd som man har tänkt sig för anpassning av prisnivån inom trädgårdshushållningen och kompensering av skillnader i naturförhållandena dels LFA-stöd och miljöstödet för jordbruket, som EU betalar finansiellt bidrag till, dels nationellt stöd under en övergångsperiod och nordligt stöd. Meningen är att anpassa produktionsstrukturerna och effekterna av den höga räntenivån bland annat genom investeringsstöd och avträdelsestöd. Utöver dessa specialarrangemang har vi i princip tillgång till stöd enligt EG:s mekanismer för marknadsföring av trädgårdsprodukter, t.ex. startbidrag för inrättande av sammanslutningar av producentorganisationer.

2.8 Renhushållningen

Inom EU räknas renhushållningen till jordbruket och därför tillämpas bestämmelserna om den gemensamma jordbrukspolitiken på den. I praktiken betyder detta bland annat att gemenskapens strukturpolitiska stöd också kan anlitas för renhushållning. På de nationella stöden för renhushållning tillämpas å andra sidan gemenskapens regler om statliga subventioner och andra konkurrensregler, vilket enligt vad utskottet har erfarit leder till att de högsta stödbeloppen till vissa delar måste sänkas.

Enligt en utredning som utskottet fått utgå beredningen av ett EU-medlemskap för renhushållningens del från att stöd med finansiellt bidrag från gemenskapen anlitas i första hand och att nationellt stöd betalas först i andra hand. Utskottet finner denna utgångspunkt lämplig.

3 Vissa anmärkningar

Enligt vad utskottet har erfarit skall det utifrån det framförhandlade resultatet under 1995 för ekologisk produktion betalas nationellt övergångsstöd och miljöstödet för jordbruket med finansiellt bidrag från EU. Vidare är det möjligt att

få bidrag enligt mål 5 b för program för ekologisk produktion. Meningen är att betala fortsatt stöd med anslag i statsbudgeten för rådgivning, forskning och utveckling av den ekologiska produktionen. Utskottet menar att dessa stödformer och den nya lagstiftningen om ekologisk produktion ger goda förutsättningar att höja marknadsandelarna för ekologiskt producerade jordbruksprodukter. Utskottet konstaterar att den ekologiska produktionen enligt en expertutredning bör utgöra minst 10 procent av den odlade arealen för att den inhemska efterfrågan och ökade exporten skall kunna tillfredsställas.

Enligt regeringens proposition skall gårdsbrukets utvecklingsfond utgöra den huvudsakliga nationella finansiella källan för stöd med finansiellt bidrag från gemenskapen vad gäller stöd enligt mål 5 a. Om meningen är att stöden skall ligga på samma nivå som i de nuvarande medlemsstaterna måste tyngdpunkten i utvecklingsfondens verksamhet klart och tydligt flyttas från långivning mot subventioner. I linje med propositionen uppmärksammar utskottet att fondens verksamhet på sikt i så fall försvåras, eftersom dess årliga inkomster minskar.

I propositionen har gårdarnas skuldsättning också lyfts fram. Andelen främmande kapital på gårdarna är omkring 26 000 miljoner mark. I enlighet med propositionen understryker utskottet att omstruktureringen av jordbruket bör bedömas med beaktande av dels den produktionskapacitet som frigörs, dels skuldsättningen på gårdarna.

I propositionen föreslås att till 2 § lagen om vissa räntestödslån av kreditanstalters medel skall fogas en ny 14 punkt. Enligt den kan räntestödslån beviljas för konsolidering av krediter och krediter för driftkapital som hänför sig till växthusföretags och frilansodlingars produktionsmässiga investeringar. Utskottet uppmärksammar dock att Kera Ab inte ingår bland de företag för vars krediter räntestöd betalas. Utskottet finner det angeläget att behörigt förvaltningsområde inom jord- och skogsbruksministeriet, för den händelse att de här avsedda krediter som Kera Ab beviljar är bundna till marknadsränta, befullmäktigas att under ifrågavarande anslagsmoment i statsbudgetpropositionen på grunder som bestäms genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet bevilja likadana ränteunderstöd till motsvarande villkor också för krediter beviljade av Kera Ab.

I sitt utlåtande om statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse (JsUU 2) av den 26 april 1994

poängterar utskottet att vår livsmedelsproduktion i allt högre grad i mån av möjlighet bör inriktas på specialprodukter i stället för massprodukter och att det då dels gäller att öppna upp nya marknadskanaler, dels att specialisera produktionen. Därför omfattar utskottet regeringens förslag om att stöd för bearbetning och marknadsföring av jord- och skogsbruksprodukter bör införas. Stödet avser att underlätta en utveckling och rationalisering av hanteringen, bearbetningen och marknadsföringen av jordbruksprodukter.

4 Anmärkningar till paragraferna och ändringsförslag

1. Lag om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket

1 och 2 §§. I 2 § definieras lagens tillämpningsområde. Utskottet menar att också 1 § 2 och 3 mom. gäller lagens tillämpningsområde. Därför föreslår utskottet att 1 § 2 och 3 mom. för tydlighetens skull flyttas över till 2 § 1 och 2 mom. De ursprungliga 2 § 1, 2 och 3 mom. blir då 3, 4 och 5 mom. Vidare föreslår utskottet vissa justeringar på grund av de flyttade momenten och lägger till de felande numren i författningssamlingen som bör ingå i det nya 2 § 5 mom.

10 §. Utskottet föreslår en komplettering av innehållet i paragrafen utifrån det faktum att bidraget bara får ges till sammanslutningar med rättsförmåga.

13 §. Enligt vad jord- och skogsbruksministeriet har meddelat utskottet är det inte lämpligt att i detta läge ta med 2 mom. i lagen, eftersom de fortsatta förhandlingarna om stödet fortfarande pågår. Utskottet föreslår därför att 2 mom. stryks.

14 §. Utskottet föreslår en språklig precisering i 1 mom.

15 §. Utskottet föreslår att det felande numret i författningssamlingen tas in i 2 mom.

19 §. Kommunförbunden heter numera samkommuner sedan 11 kap. i kommunallagen ändrades vid ingången av 1993. Utskottet föreslår en ändring i saken i 3 mom. Vidare gör utskottet en språklig precisering av momentet och föreslår på grundval av en utredning från jord- och skogsbruksministeriet att staten, kommunerna och samkommuner samt deras verk skall nämnas bland stöddagarna.

21 §. Det som sägs i paragrafen om en övergångsperiod bör kompletteras med ett omnämnande av resp. bestämelse i anslutningsakten.

22 §. På grundval av en utredning från jord- och skogsbruksministeriet föreslår utskottet vissa justeringar i paragrafen enligt det som sägs ovan i motiveringen.

25 §. Utskottet föreslår en språklig precisering av 1 mom.

26 §. Utskottet föreslår en språklig precisering i 2 mom.

28 §. Hänvisningen i 6 mom. bör korrigeras i enlighet med den föreslagna ändringen i 2 mom. ovan.

32 §. Utskottet föreslår en språklig precisering av den sista meningen i 1 mom.

35 §. Utskottet föreslår att 1 mom. görs mer generellt för att också andra behöriga personer än byggnadsinspektörer skall kunna utföra inspektioner.

Vidare föreslår utskottet att det i 2 mom. beskrivs att också andra kommunala myndigheter än byggnadsinspektören skall vara skyldig att i vissa fall bistå vid verkställigheten av lagen.

36 §. Rubriken bör preciseras i överensstämmelse med innehållet i paragrafen. Vidare föreslår utskottet att den första meningen i paragrafen avskiljs till ett särskilt moment och att paragrafen kompletteras med ett nytt 3 mom. där det sägs att det nya 2 mom. också i övrigt gäller sekretessbelagda uppgifter.

39 §. Paragrafen bör strykas av de skäl som framgår av utlåtandet från grundlagsutskottet. Paragrafnumreringen för 40—53 §§ ändras därför.

39 § (40 §). Utskottet föreslår att det felande författningssamlingsnumret skrivs in.

41 § (42 §). Utskottet föreslår en språklig precisering av paragrafens rubrik.

42 § (43 §). På grund av den föreslagna ändringen i 39 § bör paragrafhänvisningarna i 1, 2 och 4 mom. ändras.

44 § (45 §). Den föreslagna paragrafen hänvisar till bidragsbedrägeri enligt strafflagen. De paragrafer som avses finns i 29 kap. 5—8 §§. Utskottet föreslår därför att hänvisningen till 29 kap. 9 § strafflagen stryks. Paragraferna gäller bidragsbedrägeri vid stöd som ges för annat än personlig konsumtion och de som missbrukar sådana stöd. Utskottet föreslår en precisering av paragrafen på denna punkt. Vidare menar utskottet att momentet också bör hänvisa till det som stadgas om bedrägeri i 36 kap. 1—3 §§ strafflagen.

46 § (47 §). Utskottet föreslår att det som stadgas i 1 mom. om möjligheterna att få och utlämna uppgifter preciseras. Vidare föreslår utskottet att uttrycket "Utan hinder av annan lagstiftning" i 2 mom. stryks, eftersom det är onödigt.

47 § (48 §). På grundval av de föreslagna ändringarna i 2 och 39 §§ bör hänvisningarna till paragrafer korrigeras.

48 § (49 §). Utskottet föreslår en precisering av rubriken och att de felande författningssamlingsnumren tas in i 2 mom. Vidare bör paragrafhänvisningen i 1 mom. strykas eftersom den inte behövs.

50 § (51 §). Utskottet föreslår språkliga preciseringar i paragrafen och rubriken.

51 § (52 §). Utskottet menar att paragrafen bör göras klarare och preciseras. I motsats till 5 kap. skadeståndslagen skall paragrafen också alltid gälla rena förmögenhetsskador. I andra momentet bör det för klarhetens skull sägas ut att det är en skada som måste ersättas, om staten måste återbetala EU-stöd. I 3 mom. bör det läggas till en standardhänvisning till 2 och 6 kap. skadeståndslagen. Om andra delar av skadeståndslagen skall tillämpas eller inte kommer att bero på de rättsliga förhållandena mellan parterna och avgörs därför enligt generella principer. Detsamma gäller kriterierna för oaktsamhet vid skadeståndsskyldighet.

53 § (ny). Utskottet föreslår en 53 § om hur lagen skall tillämpas på Åland.

2. Lag om ändring av landsbygdsnäringslagen

4 §. Utskottet föreslår att siffran 8 läggs till i det som skall vara punkt 8. Ändringen gäller inte den svenska texten. Vidare föreslår utskottet en precisering i 10 punkten av det som sägs om anslutningsakten. Dessutom är hänvisningen till protokoll nr 6 onödig och kan strykas.

16 §. Utskottet föreslår en precisering av 1 mom. i enlighet med motiveringen ovan. Preciseringsen innebär att markköpslån för betalning av inlösningar på grund av avvitrning beaktas.

3. Lag om ändring av renhushållningslagen

1 §. Utskottet föreslår en språklig precisering i paragrafen.

2 och 7 §§ (ny). Utskottet föreslår att 2 § 2 mom. flyttas som ett nytt 4 mom. till 7 §, eftersom

momentet på grund av sitt innehåll snarare hör ihop med 7 §.

Ikraftträdelsestadgandet. Syftet är att räntor enligt den lag som ändras skall tillämpas på samma sätt på både försäljningspriset på lån och på statliga fordringar på försäljningspriser. Utskottet föreslår att ett övergångsstadgande om räntor på fordringar på försäljningspriset läggs till 3 mom.

4. Lag om ändring av naturnäringslagen

1 §. Utskottet föreslår en språklig precisering i paragrafen.

5 och 7 §§ (ny). Utskottet föreslår att 5 § 2 mom. flyttas över som ett nytt 4 mom. till 7 §,

eftersom det till sitt innehåll snarare hör ihop med 7 §.

Ikraftträdelsestadgandet. Syftet är att räntor enligt den lag som ändras skall tillämpas på samma sätt på både försäljningspriset på lån och på statliga fordringar på försäljningspriser. Utskottet föreslår att ett övergångsstadgande om räntor på fordringar på försäljningspriset läggs till 3 mom.

Utskottet föreslår vördsamt

att det femte och det sjätte lagförslaget i propositionen skall godkännas utan ändringar och

att det första, andra, tredje och fjärde lagförslaget skall godkännas sålydande:

1.

Lag

om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Mål

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

(2 och 3 mom. *utesl.*)

Genom denna lag kompletteras även Europeiska gemenskapens lagstiftning om stödsystem till den del en medlemsstat ges möjlighet därtill eller detta förutsätts av medlemsstaten. (4 mom. i propositionen)

2 §

Tillämpningsområdet

För att de mål som nämns i 1 § 1 mom. skall nås är det möjligt att med stöd av denna lag ta i bruk Europeiska gemenskapens stödsystem så som nedan stadgas. (Nytt)

I denna lag stadgas om de stödsystem inom Europeiska gemenskapen med syften enligt 1 § 1 mom. som finansieras av såväl Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket som av

medlemsstaten. Lagen gäller såväl gemenskapens som Finlands andel av stödfinansieringen. (Nytt)

Denna lag gäller *därtill* genomförande av rådets förordning (EEG) nr 2052/88 om strukturfondernas mål och effektivitet och om en samordning av deras verksamhet sinsemellan samt med Europeiska investeringsbankens verksamhet och med övriga finansiella institutioner samt genomförande av kompletterande lagstiftning inom Europeiska gemenskapen till den del den gäller

(1—9 punkten såsom i regeringens proposition)

(4 mom. såsom 2 mom. i regeringens proposition)

Om stöd för nyskiften och torrlägnings- samt vatten- och avloppsprojekt gäller vad som stadgas i lagen om stöd för nyskifte (24/81) samt i lagen om statens deltagande i kostnaderna för vissa jord- och vattenbyggnadsarbeten (433/63), om inte annat följer av denna lag. (3 mom. i propositionen)

3 §

(Såsom i regeringens proposition)

2 kap.

Understöd för gårdsbruksföretag

4—8 §§

(Såsom i regeringens proposition)

3 kap.

Förbättrande av gårdsbrukets verksamhetsförutsättningar

9 §

(Såsom i regeringens proposition)

10 §

Startbidrag för en sammanslutning

Det bidrag som avses i artikel 14 i rådets förordning (EEG) nr 2328/91 får beviljas för en lägenhetssammanslutning av jordbrukare som jordbrukarna har bildat för att med de medel som nämns i artikel 14 första stycket i förordningen främja en sänkning av produktionskostnaderna för delägarlägenheterna, alternativa produktionsmetoder eller miljövärden. Sammanslutningarna skall till sin juridiska form vara öppna bolag, registrerade föreningar eller någon annan sammanslutning med rättsförmåga. Statsrådet meddelar närmare föreskrifter om de kostnader som kan godtas som grund för ett bidrag och om hur bestående startbidraget skall vara.

11 §

(Såsom i regeringens proposition)

4 kap.

Stöd för produktion och beskogning

12 §

(Såsom i regeringens proposition)

13 §

Stöd för ersättande av en bestående naturskada

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

(2 mom. *utesl.*)

(2 mom. såsom 3 mom. i regeringens proposition)

14 §

Miljöstöd för jordbruket

Tillämpningen av rådets förordning (EEG) nr 2078/92 sköts av jord- och skogsbruksministe-

riet. Jord- och skogsbruksministeriet bereder de riksomfattande miljöprogrammen för jordbruket och verkställigheten av dem i samarbete med miljöministeriet.

(2 mom. såsom i regeringens proposition)

15 §

Stöd för beskogning och skogsförbättring

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

I skogsförbättringslagen (140/87) stadgas om stöd för skogsförbättringsarbeten. Statsrådet beslutar om de allmänna villkoren och maximistödbeloppen för åkerbeskogning. Jord- och skogsbruksministeriet utfärdar vid behov närmare anvisningar om verkställigheten av stödsystemet efter att ha hört miljöministeriet.

16 §

(Såsom i regeringens proposition)

5 kap.

Främjande av yrkesskickligheten

17 och 18 §§

(Såsom i regeringens proposition)

6 kap.

Stöd för marknadsföring och förädling av jord- och skogsbruksprodukter

19 §

Stödtagaren

(1 och 2 mom. såsom i regeringens proposition)

Staten, kommuner eller samkommuner, deras ämbetsverk eller inrättningar eller av dem huvudsakligen ägda företag eller andra sammanslutningar kan inte få stöd för annat än investeringar i forskningsprojekt.

(4 mom. såsom i regeringens proposition)

20 §

(Såsom i regeringens proposition)

21 §

Styrning av stödet

Utöver vad som stadgas om villkoren för beviljande av ett stöd och om syftet med detta i de rådsförordningar som avses i 19 § skall då näm-

da rådsförfordningar genomförs i Finland och programprojekt presenteras, under övergångsperioden enligt artikel 137.3 i anslutningsakten i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen särskild uppmärksamhet fästas vid förutsättningarna för att företagens verksamhet är lönsam samt vid hur projektets genomförande regionalt påverkar utkomstmöjligheterna för de lantbruksföretagare som är verksamma inom primärproduktionen liksom även vid miljöeffekterna.

22 §

Bundenheten vid en plan

Då en plan som avses i rådets förordning (EEG) nr 866/90 och nr 867/90 utarbetas skall på ett med hänsyn till sakens natur lämpligt sätt skilt för varje produktionsgren utredas de investeringsplaner som företagare och företag inom *branschen* har samt en bedömning göras av om investeringsplanerna är genomförbara, när de kan genomföras och om företagen är beredda att genomföra dem.

23 §

(Såsom i regeringens proposition)

7 kap.

Stöd av producentgrupper

24 §

(Såsom i regeringens proposition)

25 §

Stöd för grundande av andra producentorganisationer

Startbidrag som avses i rådets förordning (EEG) nr 1360/78 beviljas sådana producentorganisationer som erkänts och har som syfte att förbättra tillträdet till marknaderna för i Finland producerade lantbruksprodukter liksom även marknadsföringen av produkter som förädlats på gårdsbruk samt av tjänster. Stöd skall inte beviljas en produktionsgren som inte särskilt har berättigats att erhålla det ifrågavarande stödet. Statsrådet beslutar om de åtgärder som skall vidtas för att en produktionsgren skall vara berättigad till stöd.

(2 mom. såsom i regeringens proposition)

8 kap.

Programbaserat stöd

26 §

Stödets syfte

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

Då stöd beviljas regioner som avses i 1 mom. med stöd av denna lag skall utöver vad som stadgas i rådets ovan nämnda förordning och de förordningar som givits med stöd av denna vidare i Finland särskild uppmärksamhet fästas vid en balanserad utveckling av regionerna, vid att landsbygdsföretagarnas utkomstmöjligheter förbättras, vid att tjänster är tillgängliga på ett rättvist sätt samt vid regional välfärd som uppnås genom stöd av näringarna. Stödet skall riktas så att särskild uppmärksamhet fästs vid regionernas egna naturliga resurser samt vid miljöhänsyn och vård av landskapet. Stödet bör så effektivt som möjligt förstärka även de mål som har uppställts för ifrågavarande stöd i de planer och program för varje produktionsgren som gäller stöd enligt denna lag.

(3 mom. såsom i regeringens proposition)

27 §

(Såsom i regeringens proposition)

28 §

Stöden och målet för dem

(1—5 mom. såsom i regeringens proposition)

Det som stadgas ovan i 1—5 mom. samt i 26 och 27 §§ skall tillämpas även på övriga programbaserade stöd som finansieras av avdelningen för styrningsfrågor inom den i 2 § 2 mom. nämnda fonden.

29 §

(Såsom i regeringens proposition)

9 kap.

Särskilda stadganden

30 och 31 §§

(Såsom i regeringens proposition)

32 §

Myndigheterna

Verkställigheten av denna lag handhas av jord- och skogsbruksministeriet, jord- och

skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, landsbygdsnäringsdistrikten och de kommunala landsbygdsnäringsmyndigheterna. Till den del fråga är om stöd för marknadsföring och förädling av jord- och skogsbruksprodukter handhas verkställigheten av denna lag även av handels- och industriministeriet. Verkställigheten av miljöstödet för jordbruket handhas av jord- och skogsbruksministeriet i samarbete med miljöministeriet. Genom förordning stadgas närmare om hur verkställighetsuppgifterna fördelas mellan behöriga myndigheter.

(2 och 3 mom. såsom i regeringens proposition)

33 och 34 §§

(Såsom i regeringens proposition)

35 §

Övervakning av stöd för byggande

Utöver vad som stadgas i 34 § skall för att användningen av de bidrag, räntestöd och statliga lån som beviljats för byggnadsverksamhet skall kunna övervakas och förutsättningarna för en utbetalning skall kunna konstateras, på byggnadsplatsen hållas de inspektioner som bestämts i beslutet om byggnadstillstånd samt inspektioner som i övrigt är nödvändiga. Inspektionerna utförs på byggherrens bekostnad av kommunens byggnadsinspektör eller av en person som bestämts i beslutet om byggnadstillstånd. *Inspektionen* kan utföras även av en annan behörig person som godkänts av landsbygdsnäringsdistriktet.

Byggnadsinspektören eller någon annan myndighet som kommunen anvisat för uppgiften är skyldig att även i andra fall än de som avses i 1 mom. inom kommunens område bistå vid verkställigheten av denna lag genom att på bekostnad av den som ansöker om en förmån utföra värderingar av byggnader, inspektioner och andra uppgifter som hör till deras verksamhetsområde.

36 §

Övervakningen inom kreditinrättningar

De kreditinrättningar som beviljar lån enligt denna lag skall övervaka att lånen lyfts i enlighet med det utlåtande om lånet som ges av landsbygdsnäringsmyndigheten. (Utesl.)

Den kreditinrättning som beviljat lånet är skyldig att på en specificerad begäran ge jord- och

skogsbruksministeriet sådana upplysningar som är nödvändiga för att utreda om den sökande varit i behov av stöd eller inte. Den är också skyldig att ge jord- och skogsbruksministeriet eller en person som detta bemyndigat de uppgifter och för granskning de handlingar som behövs för att konstatera om lånevillkoren samt Europeiska gemenskapens rättsakter, denna lag samt de författningar och föreskrifter som givits med stöd av den har iakttagits i övrigt. (Nytt)

Vad som stadgas i 2 mom. gäller även i övrigt uppgifter som skall hållas hemliga. (Nytt)

37 och 38 §§

(Såsom i regeringens proposition)

39 §

(Utesl.)

39 § (40 §)

Indragning och återkrav av ersättning för bestående naturskada

Vad gäller stöd enligt 12 § iaktas i första hand vad i rådets förordningar som avses i 33 § 1 mom. stadgas om hektar- och husdjursbaserat stöd som beviljats på felaktiga grunder. Fastän stöd inte återkrävs med stöd av dem kan ifrågavarande stöd dock indras eller ett redan erlagt stöd återkrävas med iakttagande av vad som stadgas i 7 § lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnärings (1336/92).

40 § (41 §)

(Såsom i regeringens proposition)

41 § (42 §)

Indragning och återkrav av annat stöd än stöd enligt 39 och 40 §§

(1—5 mom. såsom i regeringens proposition)

42 § (43 §)

Påföljderna av ett återkrav och en uppsägning

Om ett statligt lån uppsägs med stöd av 41 § 1 eller 2 mom. kan av låntagaren ytterligare återkrävas ett belopp som motsvarar den ränteförmån som avses i 4 § 3 mom. så som statsrådet närmare bestämmer.

Om stödtagaren avsiktligt eller genom grov vårdslöshet har förfarit i enlighet med 41 § 1 mom. i fråga om andra stöd än de som avses i 13—16 §§, kan det belopp som skall återkrävas

höjas med högst 20 procent eller, då fråga är om ett mycket grovt förfarande med högst 100 procent.

(3 mom. såsom i regeringens proposition)

De stöd som enligt 41 § återkrävs till staten eller andra prestationer som skall betalas får utan hinder av eventuellt ändringssökande indrivnas i utskökningsväg i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg (367/61). Besvärsmyndigheten kan dock bestämma att utskökningsvägen skall avbrytas till dess ärendet avgjorts genom ett laga kraft vunnet beslut.

43 § (44 §)

(Såsom i regeringens proposition)

44 § (45 §)

Straffrättsliga påföljder

Straff för bidragsbedrägeri som riktar sig mot i denna lag nämnt stöd för annat än personlig konsumtion och för missbruk av sådant stöd stadgas i 29 kap. 5—8 §§ strafflagen och om straff för bedrägeri i 36 kap. 1—3 §§ strafflagen.

45 § (46 §)

(Såsom i regeringens proposition)

46 § (47 §)

Erhållande och överlåtelse av uppgifter

Utan hinder av vad i personregisterlagen (471/87) eller i annan lag stadgas om utlämnande av personuppgifter har de myndigheter som verkställer denna lag rätt att av andra myndigheter få tillgång till de uppgifter om berörda personer som är nödvändiga för handläggningen av stödärenden enligt denna lag. Rätten att få uppgifter gäller också de uppgifter om enskild rörelse eller yrkesutövning, bokföring, beskattning eller en enskilds ekonomiska ställning som annars skall hållas hemliga. Den myndighet som beviljar stöd kan kräva att den sökande eller stödtagaren bifogar en utredning om sitt hälsotillstånd till den del hälsotillståndet är av betydelse för näringsutövningen eller det annars finns anledning att begära en sådan utredning i det föreliggande fallet.

(Utesl.) Jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet samt miljöministeriet har rätt att till vederbörande organ inom

Europeiska gemenskapen överlämna en sådan uppgift som i övrigt skall hållas hemlig och som de myndigheter som avses i 32 § får då de tillämpar denna lag och som är nödvändig för övervakningen av att lagstiftningen i Europeiska gemenskapen har iakttagits då ett stöd beviljas med finansiering av Europeiska gemenskapen.

47 § (48 §)

Hänvisningsstadgande

Då denna lag verkställs skall i tillämpliga delar iaktas vad som stadgas i 2 § 4 mom., 4 §, 6 § 1 mom., 8 § 5 mom. samt 11 och 12 §§ lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter för landsbygdsnäringarna (utesl.). Vidare tillämpas på det stöd som avses i 12—14 §§ denna lag även 3 och 5 §§ samt 6 § 2 och 3 mom. i ovannämnda lag. Likaså tillämpas 9 § i sagda lag då denna lag verkställs dock med de undantag som stadgas ovan i 46 § 2 mom.

48 § (49 §)

Ändringssökande

På avgöranden som fattas om stöd enligt 13 och 14 §§ tillämpas vad som stadgas i 10 § lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter för landsbygdsnäringarna (utesl.).

På rätten att söka ändring i avgöranden som gäller stöd enligt 15, 16 och 26 §§ tillämpas vad som stadgas i ärendet i fråga om skogsförbättringsarbeten i skogsförbättringslagen, i fråga om förtidspensioner i lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (/), i fråga om nyskifte i lagen om stöd för nyskiftet och i fråga om stöd av torrlägningsarbeten i lagen om statens deltagande i kostnaderna för vissa jord- och vattenbyggnadsarbeten eller i motsvarande ny lagstiftning. I övrigt skall ändring sökas i beslut enligt denna lag så som stadgas beträffande ansökan om ändring i beslut som fattats i enlighet med landsbygdsnäringslagen. Ändring kan dock inte sökas i ett sådant avgörande om beviljande av stöd, i fråga om vilket Europeiska gemenskapens organ på ett för den enskilda stödtagaren bindande sätt avgör stödets belopp och villkor i samband med godkännandet av ett projekt eller ett program. I ett beslut av handels- och industriministeriet som gäller stöd enligt 19 § kan ändring sökas enligt lagen om företagsstöd (1136/93).

49 § (50 §)

(Såsom i regeringens proposition)

50 § (51 §)

*Ansvar för verkställigheten av
Europeiska gemenskapens bestämmelser*

Det ankommer på jord- och skogsbruksministeriet att tillse att Europeiska gemenskapens lagstiftning iakttas då de rättsakter som avses i 2 och 3 §§ *verkställs* och att de behövliga planerna och programmen utarbetas. Det ankommer likaså på jord- och skogsbruksministeriet att ge nödvändiga utredningar samt att representera i Europeiska gemenskapens organ då ärenden som avses i denna lag behandlas.

(2 mom. såsom i regeringens proposition)

51 § (52 §)

Skadeståndsskyldighet

Den som vållar skada genom att bryta mot denna lag eller stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den är skyldig att ersätta skadan.

Som skada enligt 1 mom. betraktas också att staten varit tvungen att återbetala en finansieringsandel eller en del därav som den har fått av Europeiska gemenskapen för ett projekt på grund av att projektet inte kan genomföras eller slutföras till följd av åtgärder eller försummelser av någon eller några parter i projektet. (Nytt)

Om jämkning av skadeståndet och fördelning av skadeståndsansvaret mellan två eller flera skade-

ståndsskyldiga gäller 2 och 6 kap. skadeståndslagen (412/74). (Nytt)

52 § (53 §)

Närmare bestämmelser

Förutom rörande omständigheter som avses i denna lag kan statsrådet utfärda närmare bestämmelser till den del detta har förutsatts eller bestämmelser anses nödvändiga då Europeiska gemenskapens förordningar genomförs i Finland, även om de omständigheter som enligt de i 3 § nämnda Europeiska gemenskapens förordningar har överlåtits på medlemsstaten att bestämma, och vilka inte regleras i denna lag eller beträffande vilka befullmäktigande att utfärda bestämmelser eller anvisningar inte har givits någon annan myndighet, eller om vilka inte stadgas i lagar som givits om i 2 § 3 mom. avsedda ärenden.

(2 mom. såsom i regeringens proposition)

53 § (ny)

Tillämpning på Åland

Till den del ett ärende hör till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet tillämpas i stället för denna lag vad som stadgas med stöd av självstyrelselagen för Åland (1144/91).

54 §

(Såsom i regeringens proposition)

2.

Lag

om ändring av landsbygdsnäringslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i landsbygdsnäringslagen av den 28 december 1990 (1295/90) 10 §, 13 § 1 mom. samt 14, 17 och 22 §§,

13 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 10 september 1993 (805/93), 14 § sådan den lyder ändrad genom nämnda lag och lag av den 3 december 1993 (1093/93) och 22 § delvis ändrad genom nämnda lag av den 10 september 1993,

ändras 1 § 1 mom., 4 § 1 mom. 8 och 9 punkten, 7, 15, 16 och 19 §§, 20 § 1 mom., 21 §, 26 § 2 mom., 28 § 3 mom., 32 § 1 mom., 49 § 1 mom. 5 och 6 punkten, 50 §, 52 § 1 mom. 4 punkten och 54 § 2 mom., av dessa lagrum 4 § 1 mom. 8 och 9 punkten, 26 § 2 mom., 28 § 3 mom., 32 § 1 mom. och 54 § 2 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 10 september 1993, 7 § och 49 § 1 mom. 5 punkten sådana de lyder i lag av den 20 juli 1992 (660/92), 15 § ändrad genom senast nämnda lag och nämnda lag av den 3 december 1993, 19 och 50 §§ delvis ändrade genom senast nämnda lag och 20 § 1 mom., 21 § och 52 § 1 mom. 4 punkten sådana de lyder i senast nämnda lag och

fogas till 3 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 20 juli 1992 och nämnda lag av den 10 september 1993, ett nytt 3 mom., till 4 § 1 mom., sådant det lyder i senast nämnda lag, en ny 10 punkt, till 9 § ett nytt 2 mom., till lagen ett nytt 4 a kap., till 49 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat genom nämnda lag av den 20 juli 1992, en ny 7 punkt och till 49 § ett nytt 2 mom., i vilket fall nuvarande 2 och 3 mom. ändras till 3 och 4 mom., och till 59 a §, sådan den lyder ändrad i lag av den 3 december 1993 (1092/93) och lag av den 5 januari 1994 (25/94), ett nytt 4 mom. som följer:

1 och 3 §§

(Såsom i regeringens proposition)

4 §

Definitioner

I denna lag avses med:

— — — — —
(8 och 9 punkten såsom i regeringens proposition)

10) anslutningsakten, *anslutningsakten i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen. (Utesl.)*
— — — — —

7, 9 och 15 §§

(Såsom i regeringens proposition)

16 §

Markköpslån

Markköpslån för förvärv av ett tillskottsområde kan på de grunder som närmare fastställs

genom förordning, beviljas till högst 40 procent av det godtagbara anskaffningspriset. *Markköpslån kan beviljas till högst 70 procent för betalning av sådan utjämnning eller inlösning som hänförs till en gårdsbruksenhet som vid avvittring förblir i jordbrukarens uteslutande ägo och till högst 40 procent för utfyllnad av en laglott för en gårdsbruksenhet som övergått i jordbrukarens uteslutande ägo.*

(2—4 mom. såsom i regeringens proposition)

19—21 §§

(Såsom i regeringens proposition)

4 a kap.

Programbaserat stöd

22 a, 26, 28, 32, 49, 50, 52, 54 och 59 a §§
(Såsom i regeringens proposition)

Ikraftträdelsestadgandet
(Såsom i regeringens proposition)

3.

Lag**om ändring av renhushållningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i renhushållningslagen av den 9 februari 1990 (161/90) 1 §, rubriken för 2 §, 3 § 2 mom., 21 §, 22 § 3 mom., 26 § 1 mom., 27 § 3 mom., 28 § 2 mom. samt 30 § 1 mom. 3 och 4 punkten, av dessa lagrum 21 § 1 mom. sådant det lyder delvis ändrat genom lag av den 28 december 1990 (1298/90) samt 22 § 3 mom. och 26 § 1 mom. i nämnda lag av den 28 december 1990, samt

fogas till 7 § ett nytt 3 mom., till 22 § sådan den lyder i lag av den 28 december 1990 ett nytt 4 mom., till lagen nya 29 a och 29 b § samt till 30 § 1 mom. en ny 5 punkt, som följer:

1 §

Lagens syfte

För förbättrande av utkomstmöjligheterna och levnadsförhållandena för dem som idkar renhushållning samt för stödjande av renbeteslagens verksamhet ges finansieringsstöd och vidtas andra åtgärder i enlighet med denna lag dock så att de begränsningar av stödåtgärder som uppställs i Europeiska *gemenskapens* grundfördrag och i rättsakter som givits med stöd av detta skall beaktas.

2 §

(Utesl.)

3 §

(Såsom i regeringens proposition)

7 § (Ny)

Begränsningar som gäller tillämpningsområdet

— — — — —
Stöd enligt denna lag beviljas endast med de begränsningar som stadgas i 3 § 3 mom. och 15 § 1 mom. 2 och 3 punkten landsbygdsnäringslagen. (Nytt)

21, 22, 26, 27, 28, 29 a, 29 b och 30 §§
(Såsom i regeringens proposition)

Ikraftträdelsestadgandet

(1 och 2 mom. såsom i regeringens proposition)

På dispositionsplaner som har fastställts sedan denna lag trätt i kraft tillämpas 21 § 1 mom. och på låneansökningar som anhängiggjorts efter ikraftträdelsen av lagen tillämpas 22 § 3 mom.

4.

Lag**om ändring av naturnäringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i naturnäringslagen av den 24 augusti 1984 (610/84) 1 §, rubriken för 2 §, 4 § 2 mom., 28 § 1 mom., 29 § 3 mom., 33 § 1 mom., 34 § 2 mom., 36 § 1 mom. 5 och 6 punkten, av dessa lagrum 28 § 1 mom., 29 § 3 mom. och 34 § 2 mom. sådana de lyder i lag av den 28 december 1990 (1296/90), samt

fogas till 5 § ett nytt 3 mom., till 29 § ett nytt 4 mom., till lagen en ny 35 a § och till 36 § 1 mom. en ny 7 punkt som följer:

1 §

Lagens syfte

För förbättrande av utkomstmöjligheterna och levnadsförhållandena för dem som idkar naturnäringslag ges inom landets nordliga områden

jord, andelar och rättigheter samt krediter och bidrag och vidtas andra åtgärder i enlighet med denna lag dock så att de begränsningar av stödåtgärder som uppställs i Europeiska *gemenskapens* grundfördrag och i rättsakter som givits med stöd av detta skall beaktas.

2 §
(Utesl.)

28, 29, 33, 34, 35 a och 36 §§
(Såsom i regeringens proposition)

4 §
(Såsom i regeringens proposition)

Ikraftträdelsestadgandet
(1 och 2 mom. såsom i regeringens proposition)

5 § (Ny)
Särskilda stadganden

På dispositionsplaner som har fastställts sedan denna lag trätt i kraft tillämpas 28 § 1 mom. och på låneansökningar som anhängiggjorts efter ikraftträdelsen av lagen tillämpas 29 § 3 mom.

Stöd enligt denna lag beviljas endast med de begränsningar som stadgas i 3 § 3 mom. och 15 § landsbygdsnäringslagen. (Nytt)

Helsingfors den 3 oktober 1994

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden S.-L. Anttila, vice ordföranden Iivari, medlemmarna Järvelähti, Kalli, Koistinen, Lahikainen (delvis), Ollila, Polvinen, Rajamäki, Rin-

ne, Saario, Saastamoinen, Urpilainen och Westerlund samt suppleanterna Björkenheim och Puhakka.

Reservation

I propositionen (RP 164) föreslår regeringen en lag om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket på grund av att Finland har ansökt om medlemskap i Europeiska unionen (EU). Med stöd av lagen skall Finland efter en anslutning till EU kunna utnyttja och administrera strukturpolitiska stöd som delfinansieras av Europeiska gemenskapen.

Lagberedningen

Det gigantiska lagpaketet, som omfattar sex lagar, har beretts med stor brådska inom jord- och skogsbruksministeriet utan att justitieministeriet över huvud taget har fått komma till tals. Lagförslagen har på grund av det pressade tidschemat nästan inte alls kunnat sändas för granskning till granskningsbyrån vid lagberedningsavdelningen. Inte heller justitieministeriets

EES-enhet har haft möjligheter att granska lagpaketet med avseende på EG-rätten.

Ur lagberedningsperspektiv är det också ett problem att regeringen i lagförslagen uttalar sig i lagstiftningsfrågor som är allmängiltiga eftersom EG-lagstiftningen kräver reglering på nationell nivå.

Ett annat problem är att propositionen bara befattar sig med den nationella regleringen av en enda strukturfond (Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket, garantisektionen) men inte befattar sig med de två andra strukturfonderna (Europeiska socialfonden och Europeiska regionalfonden). Det finns allt som allt tre regionalfonder som administreras av tio ministerier. Som situationen ser ut nu kommer det först någon gång i framtiden att avgöras om samtliga strukturfonder bör regleras genom en enda lag och arbetsfördelningen mellan ministerierna bestämmas senare.

Tillämpningen av stödprogrammen

Regeringen utgår från att samtliga stödprogram införs maximalt i Finland utan att ta hänsyn till att de har negativa effekter på den statliga budgetekonomin. I stödåtgärderna ingår en rad frivilliga åtaganden som regeringen borde ha ifrågasatt. Det varierar en hel del hur medlemsstaterna har infört stödprogrammen.

Det är obligatoriskt för samtliga medlemsstater inom Europeiska unionen att ge investeringsstöd till gårdar och landsbygdsföretag på gårdarna när det gäller heltidssysselsatta jordbrukare i den mening som avses i artikel 5.1 i rådets direktiv (EEG) nr 2328/91.

Medlemsstaterna har rätt att begränsa investeringsstödet till enbart familjeföretag. I Finland har investeringsstödet enligt landsbygdsnärlagslagen nyligen ändrats och gäller nu också andra än familjeföretag. Regeringen föreslår ingen begränsning av storleken på gårdarna, medan t.ex. Sverige har föreslagit att investeringsstödet skall gälla gårdar på över 15 hektar åkermark.

Finland utgår dessutom från att både heltidssysselsatta och deltidssysselsatta jordbrukare får investeringsstöd. Vidare föreslår regeringen att det inte skall stipuleras något maximibelopp för stödet genom lag utan föreslår att en del restriktioner vid behov kan införas genom beslut av statsrådet. Flera andra medlemsstater säger klart ut hur stort stödet är.

Startbidraget och investeringsstödet för unga jordbrukare följer i stort sett samma linje som i alla EU-medlemsstater, också beträffande åldersgränsen 40 år. Däremot ställer flera stater också krav på utbildningsberedskap.

Finland har vidare för avsikt att införa ett saminvesteringsstöd för LFA-regioner som inte klassificeras som mål 5 b-regioner. Också här är det statsrådet som skall meddela närmare bestämmelser om stödvillkoren.

Medlemsstaterna i Europeiska unionen har ställt sig mest kritiskt till följande stödformer: bokföringsbidraget, stödet för gemensamma investeringar, stöden till rådgivningsorganisationer för avbytar- och yrkesutbildning som är frivilliga precis som marknadsordningen för jord- och skogsbruksprodukter.

Dessa stöd föreslås bli införda i Finland och därtill föreslås ett stöd för inrättande av producentorganisationer, vilket tills vidare är obligatoriskt för medlemsstaterna.

Miljöstöd till jordbruket

Gemenskapens miljöstöd till jordbruket regleras genom rådets förordning (EEG) nr 2078/92 om produktionsmetoder inom jordbruket som är förenliga med kravet på miljöhänsyn och naturvård. Syftet med stödprogrammet är att minska de jordbruksrelaterade miljöskadorna och att ge jordbrukarna en tillfredsställande inkomst. Förordningen förpliktar medlemsstaterna att införa stödprogrammet. De enskilda medlemsstaterna skall i sin tur fatta beslut om de generella villkoren och bl.a. stödbeloppet. Gemenskapen bidrar med 75 eller 50 procent av kostnaderna beroende på vilket målområde det är fråga om (sex plus övriga). Enligt propositionen skall Finland införa miljöstödet till fullt belopp.

I betänkandet framhåller utskottet att både LFA-stödet och gemenskapens miljöstöd i medlemsförhandlingarna ansågs vara av central betydelse, eftersom de skulle bidra till att anpassa de finländska jordbruksföretagen till gemenskapens marknadsordning. Med andra ord kommer miljöstödet att bli ett inkomststöd för jordbruket.

En gemensam arbetsgrupp inom jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet har berett förslaget till ett EU-anpassat miljöstödsprogram för jordbruket.

Men det programförslag som jord- och skogsbruksministeriet förelade det finländska EU-ministerutskottet avviker på många viktiga punkter från de mål som jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet gemensamt hade kommit överens om.

De viktigaste ändringarna gäller följande frågor:

1. Omfattningen av skyddszonerna vid vattendrag

I och med att skyddszonerna nu inte behöver vara mer än tre meter breda mot det ursprungliga förslaget på fem meter minskar fosforbelastningen på vattendragen med bara 5—10 procent, medan det ursprungliga målet var 10—15 procent.

2. De högsta tillåtna gödselmängderna

Den ursprungliga tanken var att kraven på minskade gödselmängder enligt rådets förordning 2078/92 skulle införas i Finland.

I det program som har bearbetats av jord- och skogsbruksministeriet har tabellerna för de absoluta maximigränserna för gödselanvändning strukits. Detta innebär att de lokala jordbruksrådgivarna och jordbruksmyndigheterna får tillåta hur höga gödselhalter som helst för enskilda lantgårdar.

Ursprungligen utgick man ifrån att belastningen på grund av gödselanvändningen inom 5—10 år skulle minska både fosfor- och kvävebelastningen med 10—15 procent. I värsta fall betyder det nya förslaget från jord- och skogsbruksministeriet att kväve- och fosforbelastningen på vattendragen inte kommer att minska över huvud taget.

3. Växttäckte på åkrarna under vintern

Ett av de krav som arbetsgruppen ställde för att jordbrukarna skall få miljöstöd var att minst 30 procent av gårdens åkerareal eller av den sammanlagda arealen för flera gårdar från och med 1995 och minst 50 procent från och med 1998 under vintern skall vara täckt med växter och växtavfall eller lätt bearbetad.

I det justerade förslaget har de krav som gäller 50 procent av åkerarealen strukits.

Att åkermarken är täckt eller lätt bearbetad under vintern hör till de effektivaste sätten att minska kväve- och fosforbelastningen. I bästa fall kommer kväve- och fosforbelastningen att minska med högst 5—10 procent när kravet på 50 procent har slopats.

4. Betydelsen av de ändrade kriterierna

Det ursprungliga förslaget innebar att fosforbelastningen hade kunnat minska med 30—50 procent inom 5—10 år.

Vad gäller kvävehalten beräknades belastningen på vattendragen minska med likaså 30—50 procent.

Dessa kalkyler beaktar inte de förbättringar som vi hade kunnat få om de restriktioner av antalet djur som arbetsgruppen ställde som krav på det nordliga stödet hade godkänts.

Finland kommer troligen inte att få till stånd några förbättringar vare sig i grundvattensituationen eller luftvården.

Regeringen har budgeterat 1,7 miljarder mark för miljöstödet till jordbruket, varav Europeiska unionen står för 850 miljoner mark. Av detta belopp går 1,35 miljarder mark som basstöd till jordbruket, men är ett inkomststöd som går un-

der namnet miljöstöd. Såsom miljöstödet nu är uppbyggt minskar det inte belastningen på miljön eller främjar omstruktureringen inom jordbruket.

På grundval av det ovanstående anser vi att miljöstödet till jordbruket i fortsättningen bör fokuseras på produktion och produktionsmetoder som tar hänsyn till miljön i stället för att vara ett inkomststöd som nu.

Ekologisk produktion

Omstruktureringen av jordbruket måste bestå av ett flertal olika element och ekologisk produktion ingår självfallet i omstruktureringen. Det är både en stor utmaning och en viktig chans för jordbruket att ställa om den traditionella produktionen till ekologisk produktion.

Den ekologiska produktionen har utvecklats mycket snabbt i Finland de senaste fem åren. Arealen 1 500 hektar har under en övergångsperiod ökat till 27 000 hektar, och det finns för närvarande 1 700 jordbrukare som har ekologisk odling. Men produktionen ökar inte i samma takt som efterfrågan på ekologiskt odlade produkter. Det råder för närvarande stor brist på brödsäd, färska produkter och husdjursprodukter.

Europa står i spetsen för den ekologiska odlingen. I Tyskland, Danmark, Sverige och Österrike odlas nu redan sex procent av den totala åkerarealen ekologiskt. I våras fattade Sveriges riksdag beslut om att 10 procent av den totala åkerarealen skall användas för ekologisk odling.

Om Finland blir medlem i Europeiska unionen öppnas gränserna och Finland bör då fatta ett strategiskt viktigt beslut och gå in för att hjälpa upp produktionen och exporten av ekologiskt producerade livsmedel.

I praktiken betyder detta att jordbrukarna får bättre kunskaper om ekologisk produktion. Jordbrukarna måste själva vara aktiva och skaffa information för att lära sig mer om ekologisk odling och kunna tillämpa den i sitt eget arbete. Det är viktigt att satsa på forskning, utbildning och rådgivning inom ekologisk produktion. För att Finland skall kunna marknadsföra ekologiskt odlade produkter behöver vi kunniga och företagsinriktade jordbrukare. Bara då kan vi klara oss i den framtida konkurrensen på marknader där det helt klart finns plats för finländska ekologiskt odlade produkter.

Det finns mycket som talar för ekologisk odling, t.ex. miljöskyddet, sysselsättningen, minskningen av överproduktionen inom jordbruket, hälsoaspekter, en diversifiering av landsbygdsnäringarna och livskraften inom hela landsbygdssektorn.

Med hänvisning till motiveringen ovan föreslår vi att jord- och skogsbruksministeriet startar ett program för ekologisk odling som syftar till att 10 procent av åkerarealen i Finland skall omfattas av ekologisk odling 1999.

Helsingfors den 3 oktober 1994

Ulpu Iivari
Kari Urpilainen

Osmo Polvinen

Kari Rajamäki
Heikki Rinne

RIKSDAGENS
GRUNDLAGSUTSKOTT

Bilaga

Helsingfors
den 30 september 1994
Utlåtande nr 12*Till Jord- och skogsbruksutskottet*

När riksdagen den 8 september 1994 remitterade regeringens proposition nr 164 med förslag till lag om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket samt om ändring av landsbygdsnäringslagen och vissa andra lagar till jord- och skogsbruksutskottet för beredning bestämde den samtidigt att grundlagsutskottet skall avge utlåtande om ärendet till jord- och skogsbruksutskottet.

Utskottet har hört yngre regeringssekreteraren Katriina Pessa vid jord- och skogsbruksministeriet, lagstiftningsrådet Niilo Jääskinen vid justitieministeriet, professorn Mikael Hidén, professorn Ilkka Saraviita och professorn Kaarlo Tuori.

Efter att ha behandlat ärendet från statsförfattningsrättslig synpunkt anför grundlagsutskottet vördsamt följande.

Regeringens proposition

I propositionen föreslås att det till följd av Finlands anslutning till Europeiska unionen skall stiftas en lag om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket. Genom åtgärderna skall man under medlemskapstiden kunna ta i bruk och förvalta sådana strukturstöd inom lantbruket som delfinansierats av EG. Lagstiftningen om EG:s gemensamma lantbrukspolitik åsidosätter i fråga om lantbrukets strukturstöd de nationella författningarna antingen direkt till följd av medlemskapet eller så att den bör tillämpas för att delfinansiering från EG skall bli möjlig. I de föreslagna lagarna beaktas också de temporära åtgärder som enligt anslutningsavtalet kan vidtas i Finland med nationella medel under övergångstiden. Trots att EG:s rättsakter om strukturstöd är detaljerade förutsätter de nationella författningar om behöriga myndigheter och om vissa detaljer. Dessutom har medlemsstaterna i allmänhet beretts tillfälle att ställa nationella tilläggsvillkor för beviljande av stöd.

Avsikten är att de föreslagna lagarna skall träda i kraft samtidigt som Finland blir medlem i Europeiska unionen. Lagarna skall träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

I propositionens motivering till lagstiftningsordningen behandlas de förslag som gäller gårdsbrukets utvecklingsfond vilken står utanför statsbudgeten. Enligt propositionen ändrar de föreslagna ändringarna i fonden inte helhetsarrangemangets karaktär eller dess sakliga innehåll. Ej heller påverkas årsprincipen för statsbudgeten. Regeringen anser att förslaget till lag om fonden kan behandlas i den ordning som föreskrivs i 66 § riksdagsordningen. Regeringen finner det emellertid önskvärt med beaktande av ärendets karaktär att utlåtande av grundlagsutskottet införskaffas om ärendet.

Utskottets ställningstaganden

Statsförfattningsrättsligt betydelsefulla i propositionen är förslaget till lag om ändring av lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond (det femte lagförslaget) och 39 § om rättigheterna för EG:s inspektörer i det första lagförslaget.

Om gårdsbrukets utvecklingsfond stadgas i en lag från 1966. Sedermera har det genom en revidering av grundlagsstadgandena om statsekonomi, som trädde i kraft 1.3.1992, införts ett allmänt förbud mot att inrätta fonder som står utanför statsbudgeten. Därför ansåg utskottet sedan reformen trätt i kraft att t.ex. statens säkerhetsfond skall vara en fond som står utanför statsbudgeten. På grund härav måste förslaget till lag om fonden behandlas i grundlagsordning (GrUU 4/1992 rd).

Ikraftträdelsestadgandet vid revideringen av stadgandena om statsekonomi ledde till att stadgandena om de existerande fonderna och även själva fonderna blev i kraft. Härvid uttalade utskottet dock att "till följd av den nya 66 § (i regeringsformen) är det emellertid inte möjligt att

utöka fondernas uppgifter eller medel betydligt åtminstone genom en vanlig lag" (GrUB 17/1990 rd).

Stadgandena i 3 § i det femte lagförslaget om de syften för vilka utvecklingsfondens medel används avviker inte väsentligt från gällande reglering. Förslaget skulle ändra utvecklingsfondens status närmast i det avseendet att också en del av det stöd som finansieras ur EU:s strukturfond skulle dirigeras via fonden i Finland. Detta stöd är emellertid avsett för en liknande utveckling av gårdsbruket som fondens medel redan nu kan användas för. Av budgetpropositionen framgår att utvecklingsfonden via EU:s fonder skulle gottskrivas ca 117 miljoner mark nästa år. Dessutom framgår det att utvecklingsfondens disponibla medel emellertid skulle vara mindre nästa år än i år. — På basis av det ovan anförda anser utskottet att det femte lagförslaget kan behandlas i den ordning som föreskrivs i 66 § riksdagsordningen (jfr GrUU 37/1992 rd).

Det första lagförslaget 39 § gäller rätt för EU:s institutioner och av dem förordnade inspektörer att få upplysningar och genomföra inspektioner. Det har vedertaget ansetts att om dylika rättigheter ges andra än finska myndigheter är det fråga om ett avsteg från stadgandena i 1 och 2 §§ regeringsformen (t.ex. GrUU 15/1992 rd) och sålunda har detta ansetts kräva grundlagsordning.

I propositionens motivering nämns till denna del artikel 23 i rådets förordning nr 4253/88. Enligt utskottets uppfattning förutsätts det inte i artikeln separata nationella stadganden om rättigheterna för kommissionens inspektörer. De har redan direkt på basis av sagda artikel en viss status vid inspektioner i medlemsstaterna. Sålunda kan 39 § strykas i lagförslaget som onödig.

Om man emellertid t.ex. av informativa orsaker vill bibehålla 39 § i lagen är detta av ovan nämnda orsaker betydelsefullt med tanke på behandlingsordningen.

För det första anser utskottet det vara en förutsättning för vanlig lagstiftningsordning att rättigheterna för EG:s inspektörer i 39 § binds vid ett förfarande med förhandsbesked på samma sätt som i rådets aktuella förordning. För det andra konstaterar utskottet med hänvisning till sitt utlåtande nr 11/1994 rd att det första lagförslaget på grund av dess 39 § kan behandlas i den ordning som föreskrivs i 66 § riksdagsordningen endast om den andra behandlingen av lagförslaget,

som är avgörande för lagens innehåll och sålunda också för dess ingress, inte slutförs innan lagen om godkännande av vissa bestämmelser i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen antagits i riksdagen.

Om ärendet behandlas före detta skede bör, om 39 § preciseras på ovan avsett sätt, den grundlagsordning iakttas som med stöd av 69 § 1 mom. riksdagsordningen tillämpas på en lag om ikraftträdande av ett statsfördrag. Om 39 § emellertid inte preciseras på ovan avsett sätt bör lagförslaget behandlas i den ordning som föreskrivs i 67 § riksdagsordningen.

Propositionen innehåller otillfredsställande eller annars diffust motiverade lösningar bl.a. i fråga om de föreslagna stadgandenas förhållande till den allmänna regleringen av statsrådet, förhållandet mellan de nu föreslagna stadgandena om stödets finansiering (det första lagförslaget 31 §) och den allmänna regleringen av det inbördes förhållandet mellan Finlands och EG:s budgeter samt regleringen av rätten att få upplysningar (det första lagförslaget 47 §). I detta sammanhang har grundlagsutskottet inte kunnat granska dessa frågor i detalj. Å andra sidan har jord- och skogsbruksutskottet för sin del påbörjat fortsatta utredningar i berörda ministerier.

På basis av det ovan sagda anför grundlagsutskottet vördsamt

att det 2:a—6:e lagförslaget kan behandlas i den ordning som föreskrivs i 66 § riksdagsordningen och

att det 1:a lagförslaget kan behandlas på det sätt som stadgas i 66 § riksdagsordningen förutsatt

att 39 § stryks i lagförslaget eller

att den statsförfattningsrättsliga anmärkningen mot 39 § vederbörligen beaktas och att den andra behandlingen av lagförslaget, om det inbegriper 39 §, inte slutförs innan lagförslaget i regeringens proposition nr 135 har godkänts; i annat fall bör lagförslaget, om det inbegriper 39 §, behandlas i den ordning som föreskrivs i 69 § 1 mom. riksdagsordningen eller, om den statsförfattningsrättsliga anmärkningen mot 39 § inte beaktas, i den ordning 67 § riksdagsordningen stadgar.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Niinistö, medlemmarna Jansson, Kaari-
lahti, Koskinen, Laine, J. Leppänen, Moilanen,

Mölsä, Nikula, Varpasuo, Viljanen, Vistbacka,
Vähänäkki och Väistö samt suppleanten von
Bell.

